

Høring – forskrifter om rammeplaner for femårige lærerutdanninger

Høgskolen i Sørøst-Norge viser til høringsbrev av 22.12.15 vedrørende forslag til endring i forskrifter om rammeplaner for femårige lærerutdanninger. HSN er positive til at lærerutdanningen nå styrkes gjennom utvidelse av studietiden og heving av utdanningsnivået ved at utdanningen nå blir et femårig masterløp. Vi avgir med dette vår uttalelse til de temaene som er tatt opp i høringsbrevet og til enkelte øvrige forslag til bestemmelser.

Navn på utdanningene

Departementet har endret utvalgets forslag til navn på utdanningene fra lektorutdanning til grunnskolelærerutdanning. HSN mener dette er uheldig, og støtter utvalgets opprinnelig forslag og deres begrunnelse om at det bør være mest mulig enhetlig betegnelse på de tre lærerutdanningene for grunnsopplæringen. Betegnelsen lektor vil signalisere at utdanningene er på masternivå og kvalifiserer for tilsetning som lektor. Dette kan være et virkemiddel for å heve status på utdanningene. Når betegnelsen «lektor» er innarbeidet i navnet på den eksisterende utdanningen for 8.-13. trinn, bør denne betegnelsen også brukes om utdanningene for 1-7 og 5-10. Det å bruke lektorutdanning bare om 8-13 vil kunne virke uheldig for rekruttering til de to andre løpene, fordi betegnelsen *lektor* vil bli oppfattet som mer attraktiv. Dette gjelder ikke bare rekruttering av studenter, men også rekruttering av ansatte til de to løpene.

Dersom departementets argument mot betegnelsen «lektor» er at dette henviser til en stillingskategori, mener HSN at utdanningene både for 1-7, 5-10 og 8-13 bør få betegnelsen «lærerutdanning» med henvisning til aktuelle årstrinn. Betegnelsen *grunnskolelærer* er unødvendig når det henvises til årstrinn i navnet.

§ 2 Læringsutbyttebeskrivelser

HSN mener at læringsutbyttebeskrivelser bør gjennomgå og justeres med tanke på ambisjonsnivå og detaljeringsgrad.

Det må være samsvar mellom ambisjonsnivået i læringsutbytteformuleringer og fagenes omfang i utdanningen. Svært mange av læringsutbytteformuleringene er relatert til pedagogikk og kunnskapen må utvikles gjennom pedagogikkfaget. Her stilles det krav om inngående eller avansert kunnskap, selv om faget bare har 60 studiepoeng. Formuleringene bør dermed gjennomgå med tanke på å dempe ambisjonsnivået.

Læringsutbytteformuleringene er svært detaljerte og gir for lite handlingsrom for institusjonene, for eksempel for utvikling av egen profil. Formuleringene bør justeres med tanke på et realistisk detaljeringsnivå.

Postadresse:

Høgskolen i Sørøst-Norge
Postboks 235
3603 Kongsberg

Besøksadresse:

Høgskolen i Sørøst-Norge
Kjølnes ring 56
3918 Porsgrunn

Saksbehandler:

Ellen Margrethe Rye
Tlf:
Ellen.Rye@hbv.no

www.usn.no

Tlf: 31 00 80 00
postmottak@usn.no
Org. nr: 911 770 709

Departementet er opptatt av at forskriften skal inneholde formuleringer som sikrer at den nye femårige utdanningen bygger på oppdatert og forskningsbasert kunnskap. HSN mener for det første at dette forutsetter at læringsutbytteformuleringer både i forskrift og i nasjonale retningslinjer ikke er for detaljerte. Svært detaljerte nasjonale føringer gir lite rom for institusjonell tilpasning og profilering. For øvrig ser HSN det som en forutsetning at når minst 50 % av de som underviser i utdanningen har førstestillingskompetanse, vil dette bidra til å sikre forskningsbasert kunnskap i utdanningen.

§ 3 Innhold og struktur

Betegnelsen «profesjonsfag»

HSN støtter ikke departementets forslag om at faget pedagogikk skal kalles profesjonsfag. For det første skal alle fag i utdanningen være profesjonsrettede lærerutdanningsfag, og det er dermed misvisende at bare ett av fagene betegnes som profesjonsfag. For det andre bidrar betegnelsen *profesjonsfag* til å utydeliggjøre hva faget handler om. Departementet skriver at endringen ikke er ment å innebære substansielle endringer i forhold til dagens «pedagogikk og elevkunnskap». Dersom dette er tilfelle, bør heller ikke navnet endres.

En lærerutdanning må ha pedagogikk som identitetsdannende og profesjonskvalifiserende fag. Pedagogikkfaget står svært sentralt i all lærerutdanning i de aller fleste land. Pedagogikk er lærernes yrkesteori og står for det profesjonelle begrepsapparatet og profesjonskunnskapen. Det gir grunnlag for faglig kommunikasjon mellom lærere og lærerutdannere i ulike land, internasjonal kompetanseutvikling og internasjonalt forskningssamarbeid.

Lærerutdanning skal være framtidsorientert, utviklingsorientert og skal utvikle endringskompetanse. Profesjonsrettet pedagogikk vil gi en faglig plattform for lærere, og styrke lærernes selvrespekt og evne til å ta møte de utfordringene samfunnsutviklingen fører til.

HSN mener derfor at et sterkt pedagogikkfag skal sikre

- at lærere blir i stand til å arbeide konstruktivt med læringsmiljøet, elevenes motivasjon, klasseledelse, kulturelt mangfold og relasjonskompetanse.
- en inkluderende undervisning for å møte elever med ulike forutsetninger for å skape optimal læring, en forskningsbasert vurderingskultur og sosial kompetanse forutsetter pedagogisk kompetanse.
- at viktige tema som seksuelle overgrep, vold, mobbing, rasisme og radikalisering blir ivarettatt. Dette er fagovergripende tema der pedagogikken må spille en sentral rolle. Skolen som den viktigste formelle dannelsesinstitusjonen er avhengig av pedagogikkfaget.
- at lærere kan ivareta barn med diagnoser og traumer.
- forståelse for utviklingen av skolen som organisasjon, dens samfunnsmandat og verdigrunnlag og av skolen og læreryrket i en historisk, filosofisk og samfunnsmessig sammenheng.

Disse punktene understreker også betydningen av at det åpnes for fordypning i pedagogiske tema på masternivå.

Departementet viser til at profesjonsfag tidligere er benyttet i lektorutdanningene for trinn 8-13. Vi vil minne om at dette faget tilsvarer praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), med minst 60 studiepoeng fordelt med minst 30 studiepoeng pedagogikk og minst 30 studiepoeng fagdidaktikk (jf. § 3 i rammeplan for lektorutdanningen). I lærerutdanningene for 1-7 og 5-10 skal fagdidaktikk og praksis inngå i alle undervisningsfag. Henvisningen til lektorutdanning er dermed ikke en god begrunnelse for at faget skal hete profesjonsfag.

Kunnskap om religion, livssyn og etikk som egen modul

HSN er kritisk til departementets forslag om at kunnskap om religion, livssyn og etikk skal utgjøre en modul tilsvarende 15 studiepoeng integrert i elevkunnskapsdelen av profesjonsfaget.

Det er viktig å styrke lærerkompetansen i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. Dette må imidlertid være et ansvar for alle fag i utdanningen, og kan ikke ivaretas gjennom en egen modul innenfor pedagogikkfaget.

Det må komme tydelig fram av forskriften at det ikke er lærerutdanningsfaget KRLE som gjøres obligatorisk, men at det handler om hvordan en skal utøve yrket i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. Den foreslåtte modulen i RLE vil ikke gi undervisningskompetanse i KRLE. Det må komme klart fram at kunnskap om livssyn og etikk ikke handler om å redusere pedagogikkfaget. I tillegg vil det å gjøre RLE til en obligatorisk modul i pedagogikk vil kunne redusere antall studenter som velger RLE som 30-, 60- eller masterfag.

Departementet bør for øvrig overlate til lærerutdanningsinstitusjonene å vurdere hvordan undervisningen som underbygger disse læringsutbyttebeskrivelsene best kan organiseres, og hva slags kompetanse blant ansatte som best kan ivareta undervisning på dette området.

Føringer for masterfag

Det foreslås at masterfaget for 1-7 kan være hhv. undervisningsfag eller begynneropplæring, mens det i 5-10 bare kan være undervisningsfag.

HSN ser at reformens hovedintensjon om å styrke læreres kompetanse i undervisningsfagene kan tilsi at masterfaget skal være undervisningsfag (eventuelt begynneropplæring). Vi mener likevel at det vil være uheldig å ikke åpne for at masterfaget også kan være profesjonsrettet pedagogikk. Ved siden av fordypning i undervisningsfag vil skolene ha behov for lærere med faglig fordypning innenfor sentrale profesjonsfaglige områder hvor kompetanse etterspørres: spesialpedagogikk, flerkulturell pedagogikk, veiledningspedagogikk, karriererådgiving, utdanningsledelse/klasseledelse, pedagogikk for ungdomstrinnet, pedagogiske ressurser osv. Dette gjelder også for 8-10 trinn.

Dersom det ikke åpnes for profesjonsrettet pedagogikk som masterfag, vil viktig kompetanse innenfor dette området blant lærerne bli redusert over tid, noe som vil svekke lærerprofesjonen. Det vil svekke rekrutteringen av nye lærerutdannere med pedagogikkfaglig bakgrunn, og bidra til at pedagogikk som forskningsfelt for lærerutdanningene svekkes. For å sikre nødvendig kompetanse i skolen må dermed en del lærere ta dobbel masterutdanning.

HSN viser til at strukturen i piloten fra Tromsø og lærerutdanning i Finland innebærer en langt større andel av pedagogikk enn i den foreslåtte strukturen. Her er det også muligheter for fordypning og masteroppgaver innenfor det pedagogiske forskningsfeltet.

Institusjonene kan ivareta hensiktsmessig fordeling av studenter som velger hhv undervisningsfag og pedagogikk som masterfag, gjennom dimensjonering av tilbud/studieplasser på de ulike masterfagene. Kravene til masterfag i undervisningsfag, begynneropplæring eller profesjonsrettet pedagogikk bør reflekteres i tilsettingsforskriften.

Åpning for praksis i barnehage

HSN støtter forslaget om at fem dager av praksisopplæringen skal ha fokus på overgangen barnehage-skole og dermed kan legges til barnehage.

Vennlig hilsen

Petter Aasen
Rektor

Ellen Rye
Seniorrådgiver
Rektors stab

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.